
Виенски документ 2011

Виенският документ 2011 (ВД '11) съдържа политически обвързващи мерки за укрепване на доверието и сигурността (МУДС), които целят повишаване на откритостта и прозрачността по отношение на военните дейности, извършвани на територията, заобикалящите морски зони и въздушното пространство на всички европейски държави (за Русия от западната граница до Урал) и страните, членки на Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа (ОССЕ), от Централна Азия. След създаването му през 1990 г., до момента ВД е претърпял няколко редакции (1992 г., 1994 г., 1999 г. и 2011 г.). Поредицата от промени в този документ подсказват, че той е отворен за постоянна актуализация с оглед динамиката и съвременните изисквания на средата за сигурност, което го прави живо и развиващо се международно споразумение.

За постигането на целите на ВД '11 е предвиден механизъм за обмен на информация относно военните сили, основните системи въоръжения и техника и тяхното разположение, бюджет и доставки, както и механизъм за консултации и сътрудничество чрез нотификации и срещи относно необичайни военни действия. Заложено е осъществяването на военни контакти и сътрудничество на доброволна основа и провеждането на демонстрации на нови типове основни въоръжения и техника. Наред с това Виенският документ предвижда, че държавите ще се информират взаимно за определени военни дейности, в които участват повече от 9 хил. военнослужещи или повече от 250 танка, или повече от 500 бойни бронирани машини, или повече от 250 артилерийски системи. Информационният обмен и нотификациите се извършват по определени в документа реквизити и формуляри, като е изградена и електронна система. Същевременно са договорени възможности за верификация на декларираните данни чрез провеждане на инспекции на територията на всяка от държавите и изготвяне на оценки. Ежегодно се провежда среща-преглед по прилагането на мерките за укрепване на доверието и сигурността.

Виенският документ е първото международно споразумение, установяващо система от МУДС във военната област. Въпреки липсата на юридически характер, с оглед на проблемите с Договора за обикновените въоръжени сили в Европа, той остава едно от малкото ефективни средства за поддържане на взаимна информираност по въпросите на военните дейности, въоръжените сили и бойната техника. Попада в категорията на политическите „недоговорни” споразумения, които дават възможност за установяването на гъвкави режими, способни да откликнат на евентуални последващи събития чрез изменения и допълнения, които се приемат сравнително лесно.

В ОССЕ е прието решение за обновяване на Виенския документ на всеки пет години. През 2016 г. следваше да бъде приета последната обновена и допълнена версия на ВД '11 – процес, по който и към момента текат преговори. Продължава обсъждането на направените от различните страни предложения за модернизацията му.